

конкретний екземпляр зброї, що застосовувався при скоєнні цього кримінального правопорушення, але якщо саму зброю було злочинцем знищено, то розкриття кримінального правопорушення силами балістичних обліків стає неможливим. В той же час, виявлений на гільзі слід руки, та вміщений до дактилоскопічного обліку буде постійно перевірятися по дактилокартах осіб, що підлягають постановці на дактилоскопічний облік, що значно підвищує шанси встановити особу, причетну до вчинення кримінального правопорушення.

Список використаних джерел

1. Інструкція з організації функціонування криміналістичних обліків експертної служби МВС України, затверджена Наказом МВС України від 10 вересня 2009 року №390. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0963-09#Text>
2. Грищенко О.В. Поєднання можливостей криміналістичних балістичних та дактилоскопічних обліків у розкритті та розслідуванні злочинів. *Криміналістичний вісник* : наук.-практ. зб. 2002. Випуск 3. С.90-93.

Романенко Т. В.,

ад'юнкт кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ

ФОРМИ ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАТЬ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ШАХРАЙСТВА, ВЧИНЕНОГО ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Розвиток науково-технічного прогресу одночасно впливає на вдосконалення способів вчинення злочинів, пов'язаних із шахрайством, зокрема, з використанням нових високотехнологічних пристроїв, таких як радіоелектронні засоби стільникового зв'язку (мобільні телефони), комп'ютери та інші технічні пристрої. Разом з тим найбільшу небезпеку з точки зору приховування злочину, і відповідно складності його розслідування, є шахрайства, які вчиняються з використанням можливостей мережі Інтернет. Їх технологічна складова дає шахраєві можливість донести необхідну інформацію до потенційної жертви, забезпечити свою анонімність та безпеку, отримувати від жертви кошти, не вступаючи з нею в безпосередній контакт.

Саме тому важливою умовою ефективного розслідування таких видів шахрайств є використання спеціальних знань, зокрема під час пошуку, виявлення, фіксації, вилучення та дослідження слідів злочину з метою отримання доказової інформації. Основними формами застосування цих знань є: 1) використання слідчим власних спеціальних знань; 2) участь спеціалістів у слідчих (розшукових) діях та надання слідчому консультативно-довідкової інформації; 3) проведення судової експертизи;

Розкриваючи першу форму застосування спеціальних знань, необхідно відмітити, що у більшості випадків виходячи із специфіки вчинення шахрайств з використанням високотехнологічних пристроїв, наявні у слідчого власні знання не завжди можуть виявитися достатніми для самостійного дослідження комп'ютерної техніки та не дають йому можливість без залучення спеціаліста провести ефективно та на належному рівні первинні процесуальні дії, пов'язані з оглядом місця вчинення злочину, виявлення, фіксації, упакування, вилучення речових доказів, а також процесуальне оформлення вказаних процесів. Навіть якщо слідчий володіє необхідними спеціальними знаннями, що може бути обумовлено його попередньою професією, наявністю відповідного диплома, сертифікатів і т.п., необхідно залучення експерта або спеціаліста для отримання висновку.

Саме тому, у більшості вчинення злочинів зазначеної категорії слідчим необхідно обов'язково залучати спеціалістів, зокрема для допомоги у ході проведення слідчих (розшукових) дій: обшуку житла чи іншого володіння особи, огляду, допиту, пред'явлення особи для впізнання, слідчого експерименту, який проводиться за участю спеціаліста згідно зі статтею 240 КПК України, освідування особи та в інших випадках, де спеціаліст може :

- надати технічну допомогу або проконсультувати слідчого, зокрема під час виявлення, дослідження, вилучення, упакування речових доказів, а також з інших надання довідкової інформації чи вирішення інших питань, що потребують спеціальних знань;

- попереднє дослідження речових доказів у рамках проведення слідчих (розшукових) дій;

- складати різні довідки за дорученням слідчого;

- в якості перекладача (сурдоперекладача) у кримінальному провадженні перекласти пояснення, показання або документи;

- перевірити за криміналістичними та іншими обліками отриману від слідчого інформацію;

- здійснити аналіз причин і умов, що сприяли вчиненню злочину.

Наступна важлива форма застосування використання спеціальних знань – судова експертиза. Відповідно до ст. 1 Закону України «Про судову експертизу» судова експертиза – це дослідження експертом на основі спеціальних знань матеріальних об'єктів, явищ і процесів, які містять інформацію про обставини справи, що перебуває у провадженні органів досудового розслідування чи суду. Із метою дослідження комп'ютерів, їх комплектуючих і тієї інформації, що в них знаходиться, призначається комп'ютерно-технічна експертиза – один із видів інженерно-технічних експертиз. Під час розслідування шахрайств, що вчиняються в мережі Інтернет актуальним є проведення й інших видів експертиз – трасологічна, фоноскопична, фотопортретна, криміналістичні дослідження документів, авторознавчі, бухгалтерська тощо.

На основі вищевикладеного підводимо підсумок, що провідною формою використання спеціальних знань під час розслідування шахрайств, що вчиняються з використанням мережі Інтернет в процесуальній формі (призначення та проведення судової експертизи, яка дозволяє повним чином виявити «злочинні сліди», встановити осіб, причетних до злочинної діяльності, та забезпечити якісне розслідування і профілактику правопорушень цього типу) та в непроцесуальній формі (коли залучають спеціаліста для роз'яснень та консультацій). Під час розслідування даного злочину призначають комп'ютерно-технічні, криміналістичні, а в деяких випадках і бухгалтерські експертизи.

Жук А. А.,
аспірант кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГАРАНТІЙ ПРАВ І СВОБОД ПІДОЗРЮВАНОГО ПІД ЧАС ЗАСТОСУВАННЯ ЗАПОБІЖНОГО ЗАХОДУ ТРИМАННЯ ПІД ВАРТОЮ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Аналіз судової практики, надає нам можливість визначити, що поширеною помилкою, яку слідчі судді допускають, застосовуючи до підозрюваних запобіжний захід у вигляді тримання під вартою, є обґрунтування прийняття такого рішення виключно тяжкістю покарання, яке могло бути призначене підозрюваному у разі визнання його винуватим у вчиненні кримінального правопорушення без належного з'ясування наявності у кримінальному правопорушенні